

Norges Bank Memo

Husholdningers bruk av og holdninger til kontanter

09.06.2026

Stikkord

Kontanter, kontantbrukere,
betalingstjenester,
betalingspreferanser

Innhold

Innledning og hovedfunn	2
Hovedtall	4
Tilgang til betalingstjenester og valg av betalingsmetode	6
Tilgang til ulike betalingstjenester	6
Hvor enkelt er det å bruke ulike betalingsmåter	6
Bruk av betalingsmåter siste 30 dager	7
Betalingsmåte ved siste betaling	8
Befolkningens forhold til kontanter	11
Betydningen av å ha kontanter tilgjengelig i samfunnet	11
Betydningen av kontanter for respondentene selv	12
De viktigste fordelene ved å kunne bruke kontanter	13
Grunner til ikke å bruke kontanter	13
Kontanttjenester og kontantbeholdninger	14
Innskudd og uttak av kontanter	14
Kontanter til løpende bruk	15

Norges Bank Memo er laget for å støtte banken i utførelsen av samfunnsoppdraget. Analyser og synspunkter som fremkommer i memoet er Norges Banks egne.

ISSN 1894-0277 (online)

ISBN 978-82-8379-407-6 (online)

Innledning og hovedfunn

For å øke kunnskapen om publikums bruk av og holdninger til kontanter i Norge, gjennomførte Norges Bank i 4. kvartal 2025 en spørreundersøkelse.

Undersøkelsen ser på bruk av og holdninger til kontanter blant befolkningen generelt, og blant kontantbrukere spesielt. En kontantbruker defineres i undersøkelsen som en som bruker kontanter månedlig eller oftere.

Undersøkelsen viser at kun en liten andel av de totale betalingene gjøres med kontanter, og bekrefter dermed i stor grad resultatene fra Norges Banks årlige betalingsundersøkelse.¹ Ser en nærmere på kontantbruken er det likevel en betydelig andel som bruker kontanter jevnlig; en av fire oppgir at de bruker kontanter månedlig eller oftere. Samtidig oppgir 23 prosent av befolkningen at de aldri bruker kontanter.

Kontantbruk er vanligere blant personer med lavere utdanning og lavere inntekt enn blant personer med høyere utdanning og høyere inntekt.

I overkant av 90 prosent av kontantbrukerne har tilgang til nettbank, betalingskort og Vipps, og bruker disse løsningene oftere enn de bruker kontanter. Tilgangen til disse betalingsmåtene er imidlertid jevnt over noe lavere, 4-5 prosentpoeng, i gruppen kontantbrukere enn blant befolkningen generelt.

De fleste mener kontanter har viktige funksjoner. Et stort flertall mener det er viktig å ha kontanter som alternativ hvis elektroniske betalingsmåter svikter. Et flertall mener også at kontanter bidrar til økt forståelse av hva penger er, at utsatte grupper vil få det vanskeligere uten kontanter, og at de har betydning for personvern. En fjerdedel av befolkningen mener vi ikke har behov for kontanter lenger.

79 prosent mener det er viktig å ha mulighet til å ta ut og sette inn kontanter, uavhengig av om de selv bruker kontanter.

38 prosent av befolkningen oppgir at de har noe kontanter tilgjengelig til løpende bruk. Medianverdien av beholdningene er 500 kroner. 42 prosent av befolkningen oppgir at de har lagt av kontanter til beredskap. Medianverdien av beredskapsbeholdningene er 2000 kroner.

¹ Se Kunderetta betalingsformidling 2025

Metode

Kontantundersøkelsen ble gjennomført av Ipsos på oppdrag fra Norges Bank, med datainnsamling i perioden 26.november til 12.desember 2025. Undersøkelsen har et hovedutvalg, samt et tilleggsutvalg.

Hovedutvalget (hele befolkningen) består av et representativt utvalg av befolkningen på 1070 personer i alder 16 år og oppover. At et utvalg er representativt for befolkningen, betyr at sammensetningen i utvalget er tilnærmet identisk med sammensetningen i befolkningen som helhet når det gjelder sentrale variabler som for eksempel kjønn, alder og bosted. Det gjør at resultatene fra spørreundersøkelsen kan generaliseres til å gjelde hele befolkningen. Halvparten ble intervjuet via telefon, og halvparten gjennom webundersøkelse med respondenter hentet fra Ipsos webpanel.

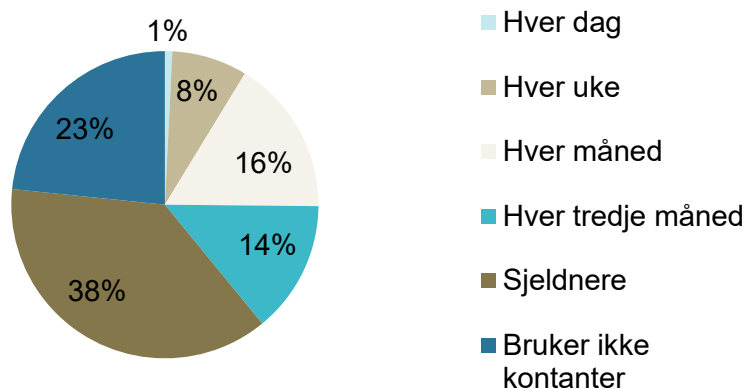
For å få et bilde av i hvilken grad kontantbrukere skiller seg fra den generelle befolkningen ble det etablert et eget utvalg av kontantbrukere på totalt 758 respondenter. Det består av de 270 respondentene fra hovedutvalget som svarte at de brukte kontanter månedlig eller oftere og et tilleggsutvalg på 488 ekstra respondenter som bruker kontanter månedlig eller oftere, rekruttert fra webpanelet. Disse ble intervjuet gjennom webundersøkelse.

Et tilleggsutvalg muliggjør tilgang til et større og representativt utvalg av personer som bruker kontanter månedlig eller oftere. Tilleggsutvalget er et pragmatisk valg: uten å øke hovedutvalgets størrelse, tilfredsstilles krav om representative funn også for undergrupper av personer som bruker kontanter månedlig eller oftere.

Hovedtall

Undersøkelsen viser at selv om kun en liten andel av de totale betalingene gjøres med kontanter, brukes kontanter likevel jevnlig av mange; en av fire i befolkningen bruker kontanter hver måned eller oftere. Samtidig oppgir 23 prosent av befolkningen at de aldri bruker kontanter. Se figur 1.

Figur 1: Hvor ofte bruker du kontanter?

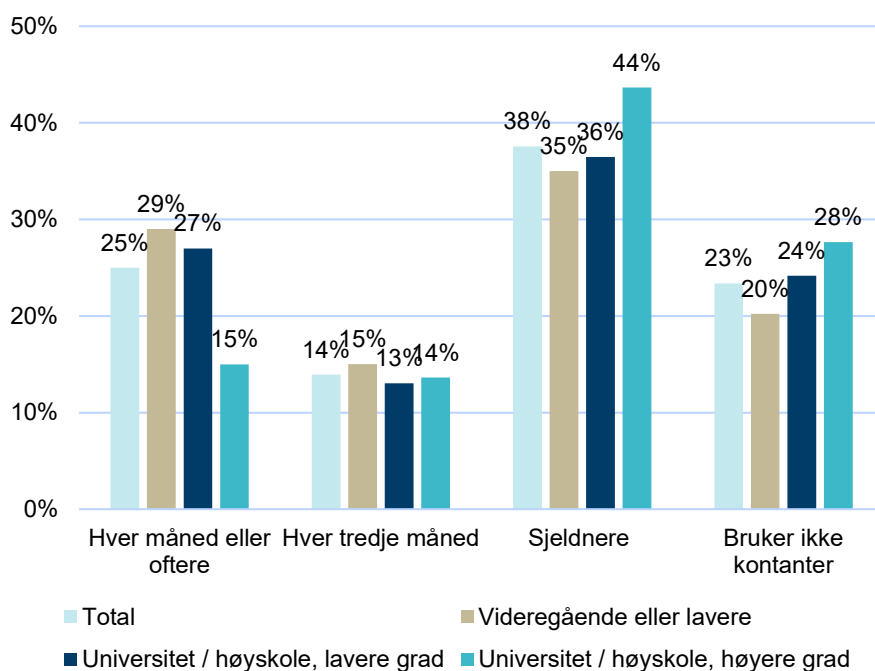

Kilde: Norges Bank

Andelen kontantbrukere er høyest blant personer med lavere utdanning og inntekt. Blant personer med videregående skole eller lavere oppgir 29 prosent at de bruker kontanter månedlig eller oftere, mens det blant personer med universitets- eller høyskoleutdanning av høyere grad er 15 prosent som bruker kontanter månedlig eller oftere. Se figur 2.

Figur 2: Bruk av kontanter etter utdanning

Hele befolkningen

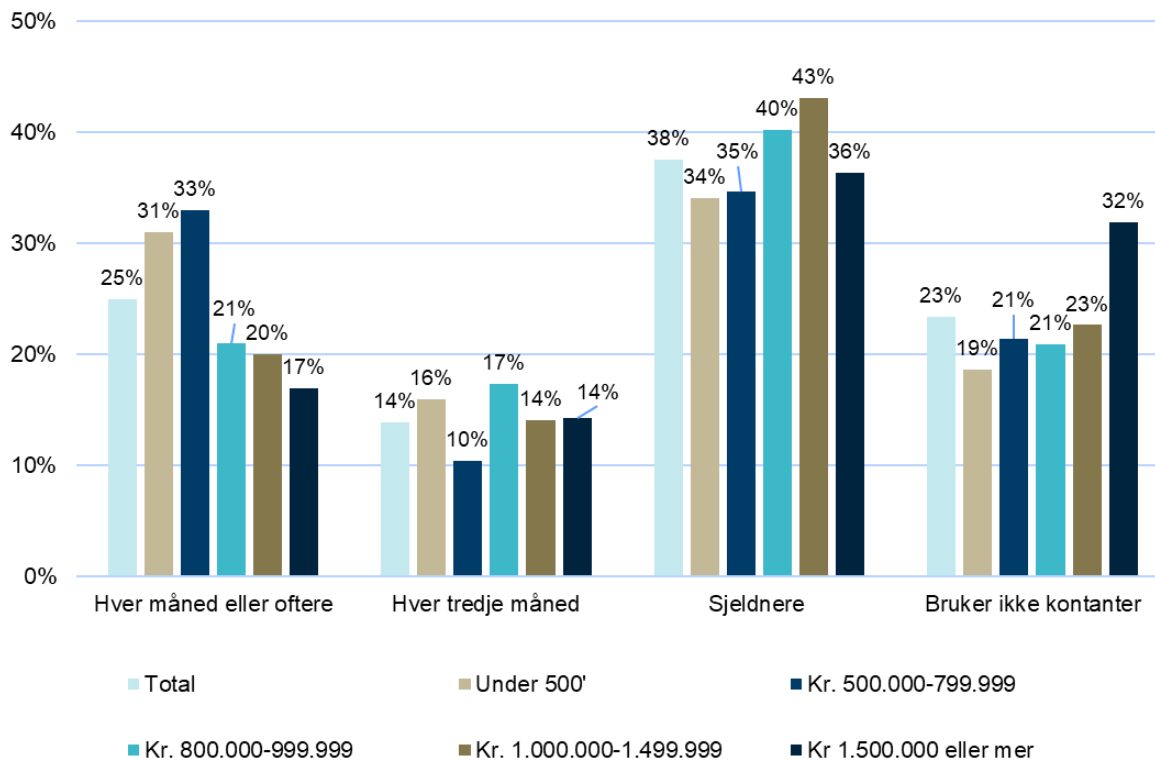

Kilde: Norges Bank

Blant personer i de laveste inntektsgruppene (under åtte hundre tusen i årlig husholdningsinntekt) bruker rundt én av tre kontanter månedlig eller oftere, mens i den høyeste inntektsgruppen (husholdningsinntekt på 1 500 000 kr eller mer) er det 17 prosent som bruker kontanter månedlig eller oftere. Se figur 3.

Figur 3: Bruk av kontanter etter husholdningsinntekt

Hele befolkningen

Kilde: Norges Bank

Tilgang til betalingstjenester og valg av betalingsmetode

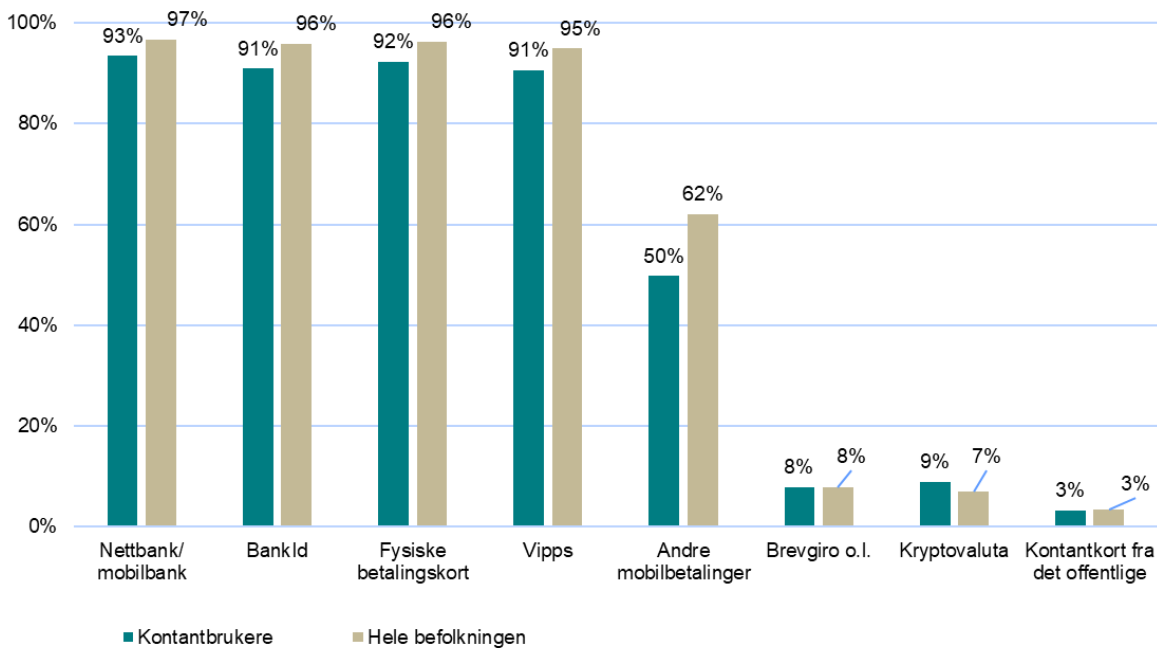
Tilgang til ulike betalingstjenester

Undersøkelsen viser at de aller fleste i befolkningen har tilgang til nettbank/ mobilbank (97 prosent), fysiske betalingskort (96 prosent), BankId (96 prosent) og Vipps (95 prosent). Blant de vi har definert som kontantbrukere er det 4-5 prosentpoeng færre som oppgir at de har tilgang til disse løsningene enn blant befolkningen generelt.

For tilgang til andre mobilbetalingsløsninger enn Vipps (som f. eks PayPal, Apple Pay eller Trumf Pay) er forskjellene mellom befolkningen generelt og de vi har definert som kontantbrukere, noe større. Mens 62 prosent av befolkningen generelt oppgir at de har tilgang til andre mobilbetalingsløsninger enn Vipps, er tilsvarende andel for kontantbrukere 50 prosent.

Når det gjelder kontantkort/betalingskort fra det offentlige (f.eks. NAV, Helfo, DFØ) og brevgiro/telefonbank er tilgangen tilsvarende for befolkningen generelt og de vi har definert som kontantbrukere. Se figur 4.

Figur 4: Hvilke av følgende har du tilgang til, som privatperson?

Kilde: Norges Bank

Hvor enkelt er det å bruke ulike betalingsmåter

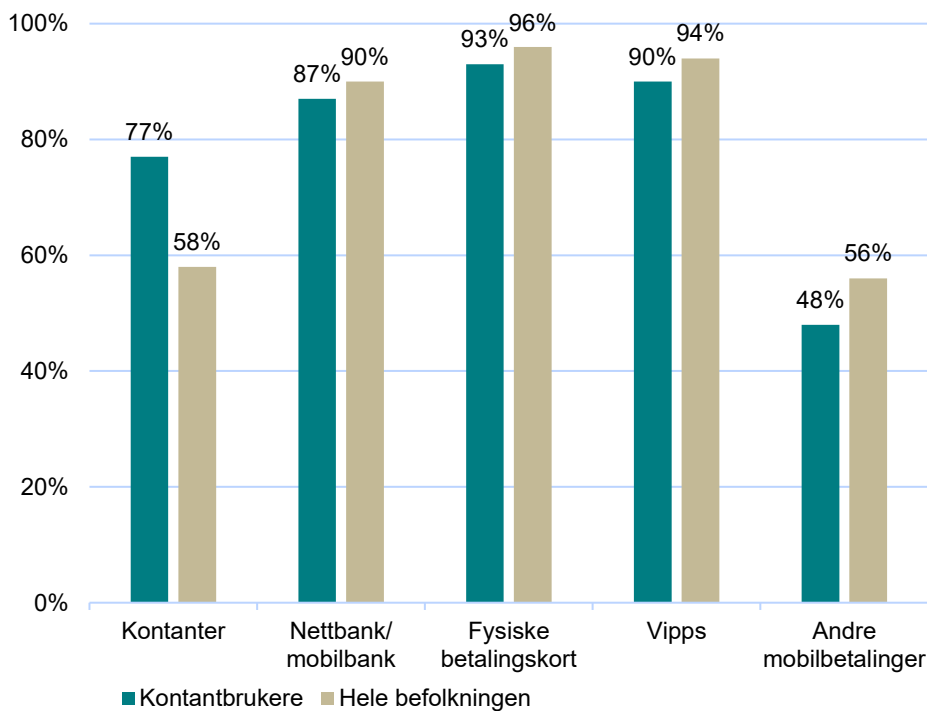
De fleste respondentene oppgir at de synes det er veldig eller ganske enkelt å bruke nettbank/ mobilbank (90 prosent), fysiske betalingskort (96 prosent) og Vipps (94 prosent). Andelen er noe lavere (3-4 prosentpoeng) blant de vi har definert som kontantbrukere.

For kontanter og andre mobilbetalingsløsninger enn Vipps er forskjellene større. I befolkningen generelt er det 58 prosent som synes det er veldig eller ganske enkelt å bruke kontanter. Blant de vi har definert som kontantbrukere, synes 77 prosent at det er veldig eller ganske enkelt å bruke kontanter. At en relativt lav andel opplever det enkelt å betale med kontanter kan ha flere årsaker. Det kan blant annet knytte seg til selve betalingsøyeblikket, behovet for å skaffe kontanter på forhånd, og usikkerhet om kontanter aksepteres eller ikke i ulike betalingssituasjoner.

56 prosent av befolkningen generelt synes det er veldig eller ganske enkelt å bruke andre mobilbetalingsløsninger enn Vipps. Tilsvarende andel blant de vi har definert som kontantbrukere er 48 prosent. Se figur 5. Den lave andelen må ses i sammenheng med at færre har tilgang til slike løsninger (se figur 4), og at en relativt høy andel, 30 prosent av befolkningen generelt og 34 prosent av kontantbrukerne, ikke har noen formening om andre mobilbetalingsløsninger.

Figur 5: Hvor enkelt synes du det er å bruke følgende betalingsmåter?

Prosent som har svart «veldig enkelt» og «ganske enkelt»

Kilde: Norges Bank

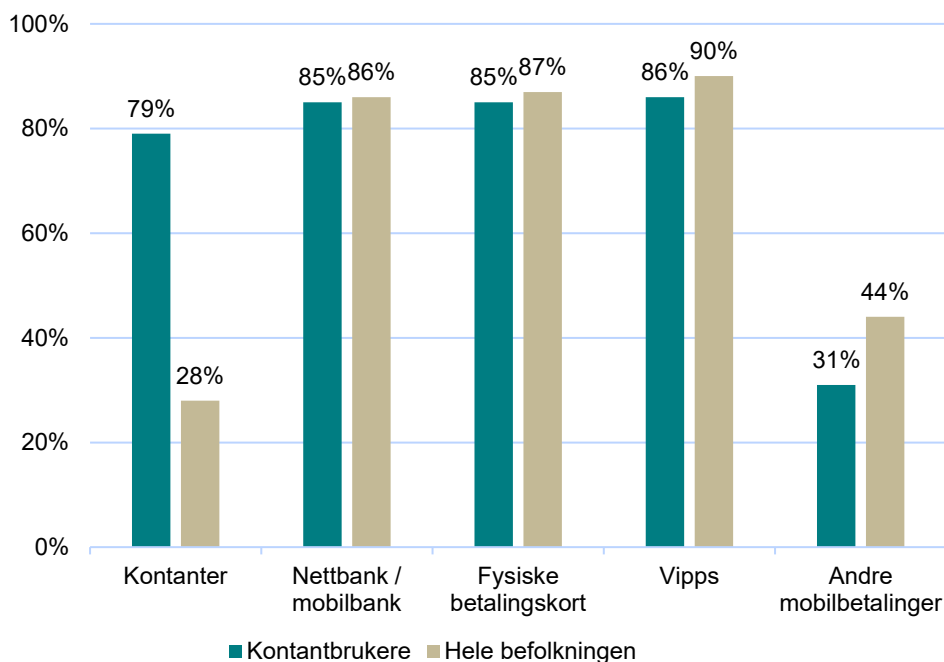
Bruk av betalingsmåter siste 30 dager

For å få et bilde av bruken av ulike betalingsmåter over noe tid, spurte vi respondentene om hvilke betalingsmåter de har betalt med i løpet av de siste 30 dagene. Svarene viser samme mønster som for spørsmålet om hvor enkelt det er å bruke ulike betalingsmåter. Forskjellen mellom befolkningen generelt og de vi har definert som kontantbrukere var naturlig nok størst for bruken av

kontanter. Mens 28 prosent av befolkningen generelt hadde betalt med kontanter siste 30 dager, gjaldt dette 79 prosent av de vi har definert som kontantbrukere. Se figur 6.

Figur 6: Betalingsmåter benyttet² siste 30 dager

Hvilke av følgende betalingsmåte har du brukt/ betalt med siste 30 dager, som privatperson?

Kilde: Norges Bank

Betalingsmåte ved siste betaling³

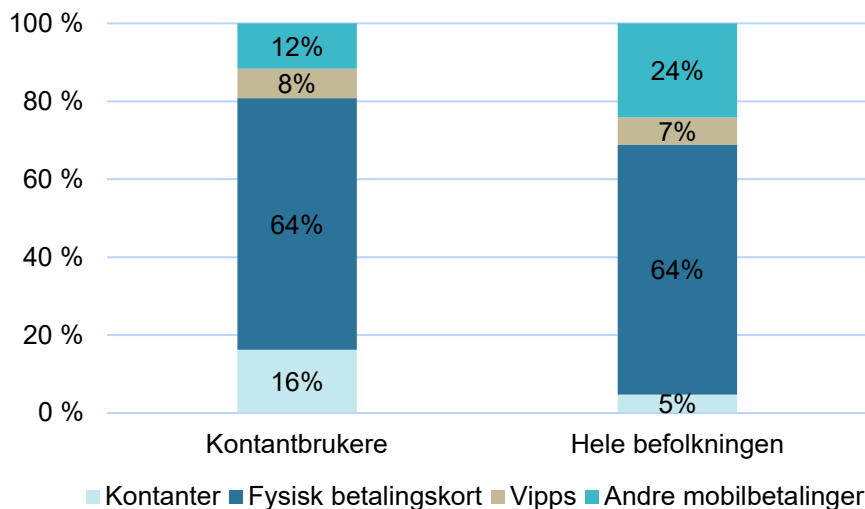
På spørsmål om hvilken betalingsmåte som ble brukt ved forrige betaling på fysisk utsalgssted, svarte 5 prosent av befolkningen generelt at de da betalte med kontanter.⁴ Blant de vi har definert som kontantbrukere var denne andelen betydelig høyere, og utgjorde 16 prosent. Også for betaling med mobil var det en betydelig forskjell. 31 prosent av befolkningen generelt brukte mobilen ved forrige betaling på fysisk utsalgssted. Tilsvarende andel for kontantbrukere var 20 prosent. Andelen som hadde betalt med fysiske betalingskort og mobilbetalingsløsningen Vipps var tilnærmet lik for befolkningen generelt og de som vi har definert som kontantbrukere. Se figur 7.

² I tillegg brukte 1 prosent av befolkningen generelt brevgiro og 0 prosent kontantkort fra det offentlige. 2 prosent av kontantbrukere brukte brevgiro og 1 prosent kontantkort fra det offentlige.

³ Alle respondentene ble stilt spørsmålet «Hvilken betalingsmåte brukte du sist du betalte på et fysisk utsalgsted (f.eks. butikk, restaurant)?» og «Hvilken betalingsmåte brukte du sist du betalte eller overførte penger til en annen privatperson?»

⁴ Tilsvarende resultat i betalingsundersøkelsen 2026 var 3 prosent. En mulig årsak til forskjellen i kontantbruk ved forrige kjøp på fysisk utsalgssted mellom denne undersøkelsen og Norges Banks betalingsundersøkelse, kan være at det i betalingsundersøkelsen er spesifisert at betalinger til kollektivtransport er inkludert i betalinger på utsalgssted.

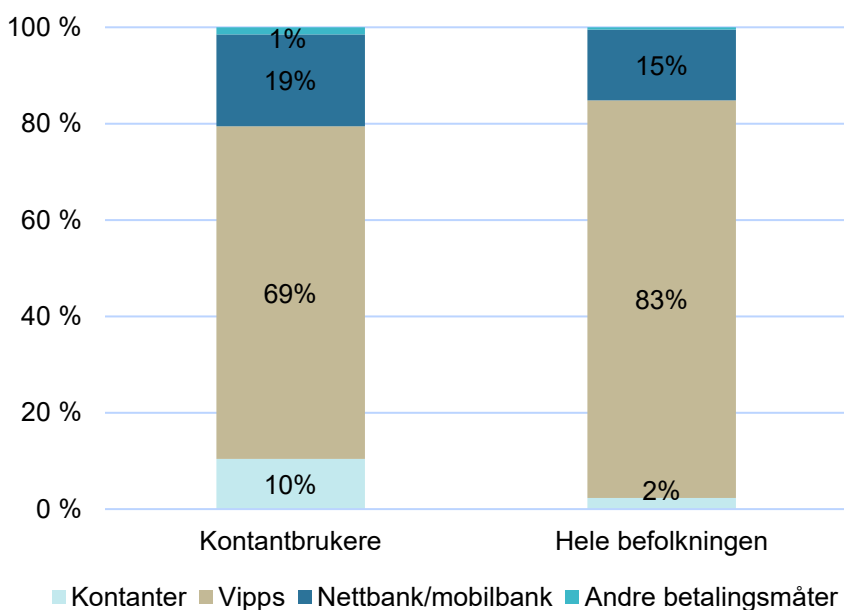
Figur 7: Betalingsmåte ved seneste betaling på fysisk utsalgssted

Kilde: Norges Bank

Ved siste betaling mellom privatpersoner var Vipps den dominerende betalingsmåten både i befolkningen generelt og blant de vi har definert som kontantbrukere. Samtidig var bruken av Vipps høyere i befolkningen generelt, mens kontantbruken naturligvis var høyere blant de vi har definert som kontantbrukere. 2 prosent av befolkningen generelt brukte kontanter ved forrige betaling til en annen privatperson. Blant de vi har definert som kontantbrukerne var denne andelen 10 prosent. Se figur 8.

Figur 8: Betalingsmåte ved siste betaling til annen privatperson

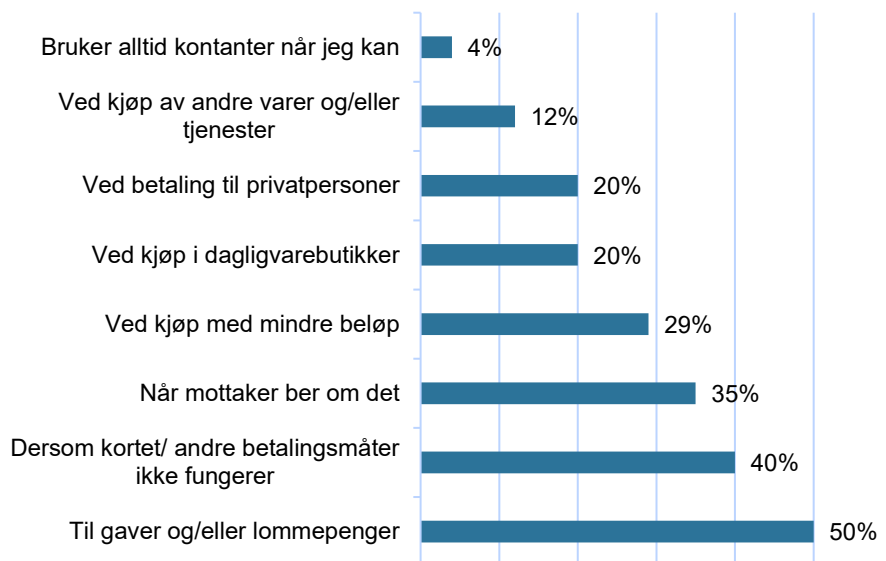

Kilde: Norges Bank

Alle som bruker kontanter, ble spurt om hvilke situasjoner de bruker kontanter i. Her kunne respondentene velge flere alternativer. 20 prosent oppga at de bruker kontanter ved kjøp i dagligvarebutikker, mens 12 prosent bruker det ved kjøp av andre varer og/eller tjenester. Halvparten av de spurte brukte kontanter til gaver og/eller lommepenger. Mange oppga også at de betaler med kontanter dersom andre betalingsmåter ikke fungerer eller når mottaker ber om det. Kun 4 prosent oppga at de alltid bruker kontanter når de kan. Se figur 9.

Figur 9: I hvilke situasjoner bruker du kontanter?

Hele befolkningen unntatt de som «aldri bruker kontanter»

Kilde: Norges Bank

Befolkningens forhold til kontanter

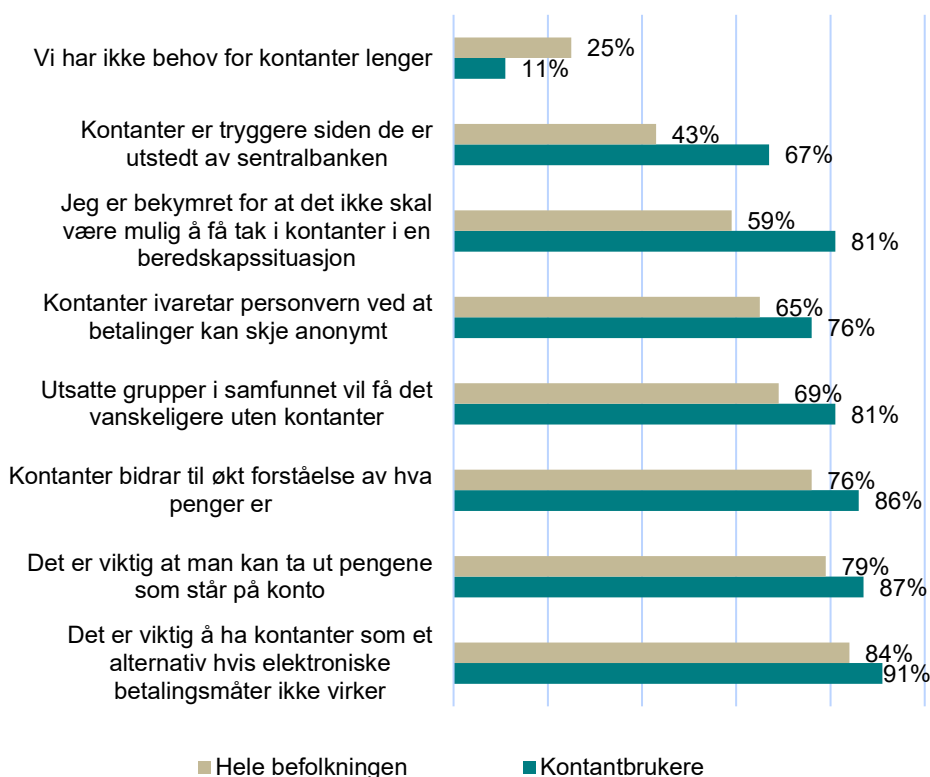
Betydningen av å ha kontanter tilgjengelig i samfunnet

For å kartlegge folks forhold til kontanter ble respondentene bedt om å ta stilling til en rekke påstander om egenskaper og funksjoner til kontanter.

Et stort flertall mener det er viktig å ha kontanter som alternativ hvis elektroniske betalingsmåter ikke virker. Mange er også enige i at kontanter bidrar til økt forståelse av hva penger er, at utsatte grupper i samfunnet vil få det vanskeligere uten kontanter, og at de har betydning for personvern. Se figur 10.

Figur 10: Hvor enig er du i følgende påstander om betydningen av å ha kontanter tilgjengelig i samfunnet?

Prosent som har svart «helt enig» og «ganske enig»

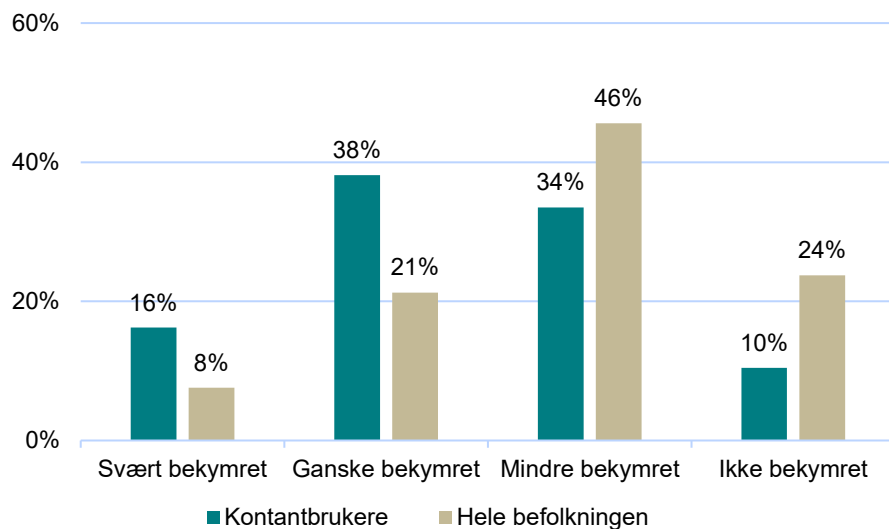

Kilde: Norges Bank

Selv om et stort flertall mener det er viktig å ha kontanter som et alternativ hvis elektroniske betalingsmåter svikter, er det stor forskjell mellom befolkningen generelt og kontantbrukere på hvor bekymret de er for at disse løsningene kan svikte helt. 54 prosent av kontantbrukerne er svært eller ganske bekymret for dette, mot 29 prosent av befolkningen generelt. Se figur 11.

Samtidig er det også en del flere kontantbrukere som er bekymret for at det vil være vanskelig å få fatt i kontanter i en beredskapssituasjon enn i befolkningen generelt. Se figur 10.

Figur 11: Hvor bekymret er du for at elektroniske betalingsløsninger kan svikte helt?

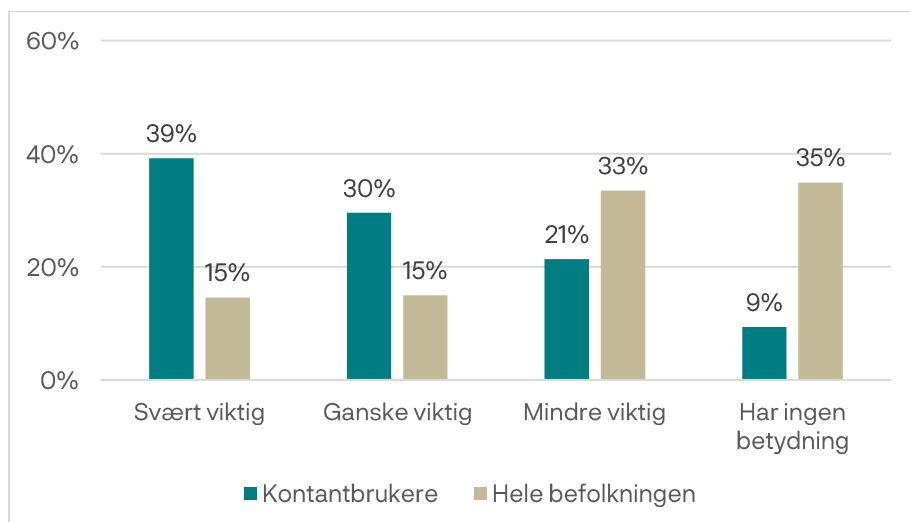

Kilde: Norges Bank

Betydningen av kontanter for respondentene selv

Blant befolkningen generelt uttrykker 30 prosent at det er svært eller ganske viktig for dem å ha mulighet til å betale med kontanter i hverdagen, mens 35 prosent uttrykker at dette har ingen betydning. Blant de vi har definert som kontantbrukere er det svært eller ganske viktig for 69 prosent å ha mulighet til å betale med kontanter. Se figur 11.

Figur 12: Hvor viktig er det for deg å ha mulighet til å bruke kontanter i hverdagen?

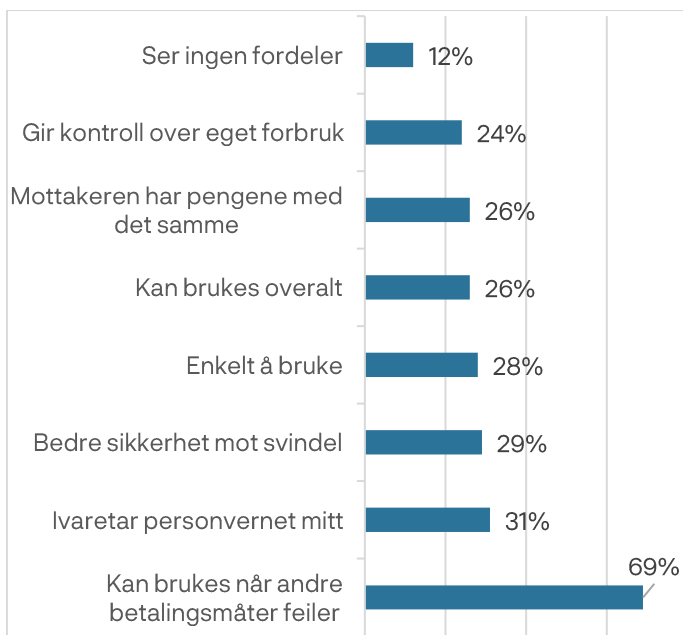
Kilde: Norges Bank

De viktigste fordelene ved å kunne bruke kontanter

Alle som oppga at de bruker kontanter ble spurt om de viktigste fordelene ved å ha mulighet til å bruke kontanter. Flere svaralternativer kunne velges. Fordelen som flest trekker frem er at kontanter kan benyttes dersom andre betalingsmåter feiler. Ellers er det noen forskjeller mellom befolkningen generelt og de vi har definert som kontantbrukere når det gjelder hva de trekker frem. 12 prosent av alle som bruker kontanter i hele befolkningen, og 4 prosent av kontantbrukerne, ser ingen fordeler ved å kunne bruke kontanter. Se figur 13a og 13b.

Figur 13a: Hva anser du som de viktigste fordelene ved å ha mulighet til å bruke kontanter?

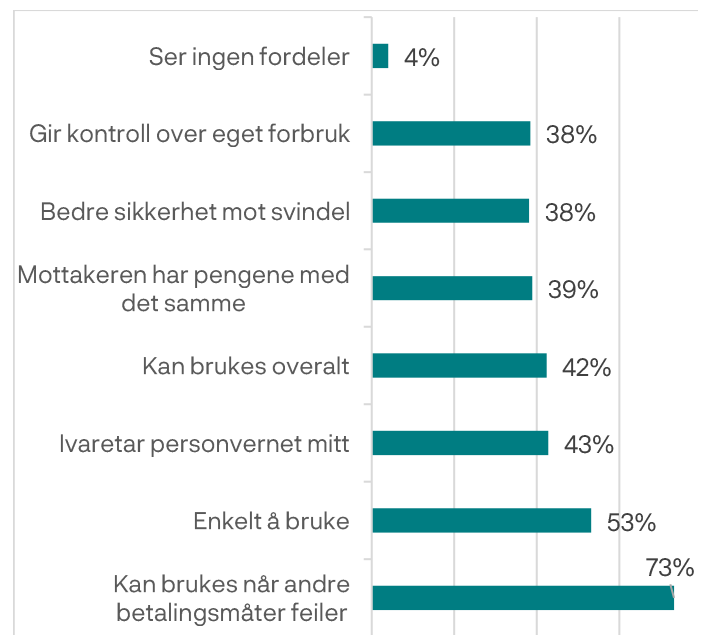
Hele befolkningen unntatt de som aldri bruker kontanter

Kilde: Norges Bank

Figur 13b: Hva anser du som de viktigste fordelene ved å ha mulighet til å bruke kontanter?

Kontantbrukere

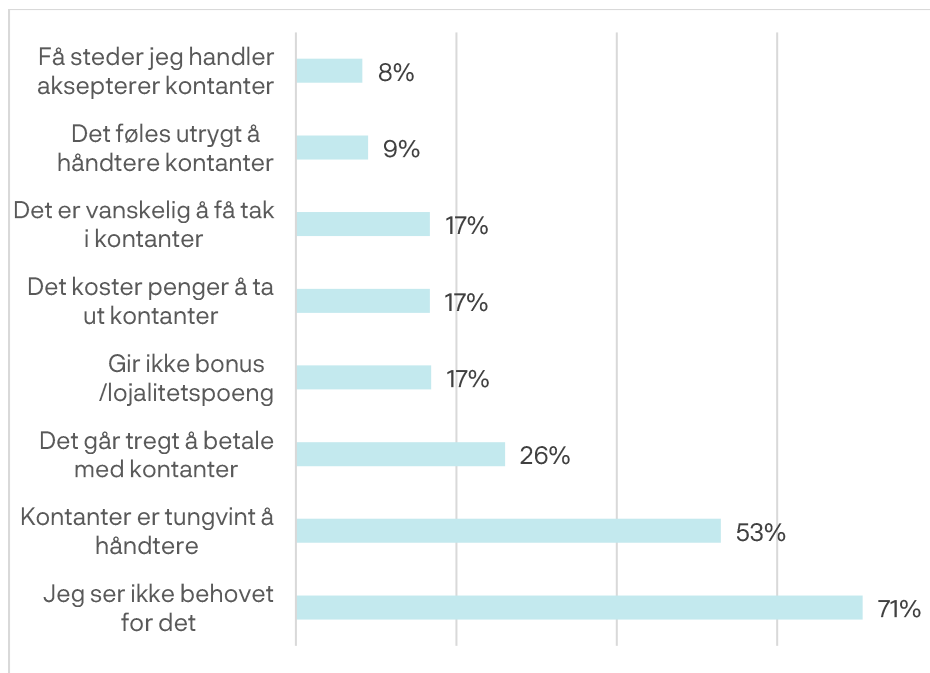
Kilde: Norges Bank

Grunner til ikke å bruke kontanter

De som sjeldent eller aldri bruker kontanter ble spurt om hva som er grunnene til dette. Også her kunne flere alternativer velges. 71 prosent oppga at de ikke ser behov for det. Rett over halvparten oppga at kontanter er tungvint å håndtere. Se figur 14.

Figur 14: Hva er grunnen til at du sjelden eller aldri bruker kontanter?

Andelen av hele befolkningen som svarte at de sjelden eller aldri bruker kontanter

Kilde: Norges Bank

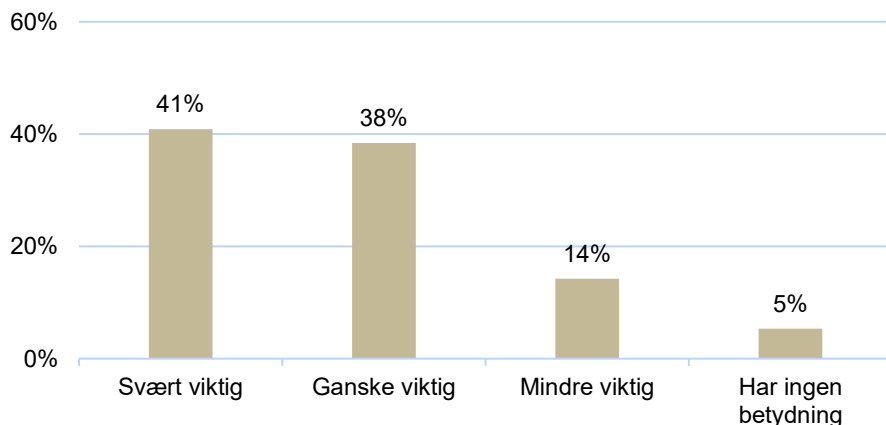
Kontanttjenester og kontantbeholdninger

Innskudd og uttak av kontanter

De aller fleste i befolkningen (79 prosent) mener at det er svært eller ganske viktig å ha muligheten til å ta ut og sette inn kontanter på konto, uavhengig av om de selv bruker kontanter til betaling. Kun 5 prosent oppgir at dette ikke har noen betydning. Se figur 15.

Figur 15: Uavhengig av om du selv bruker kontanter, hvor viktig er muligheten til å sette inn og ta ut kontanter?

Hele befolkningen

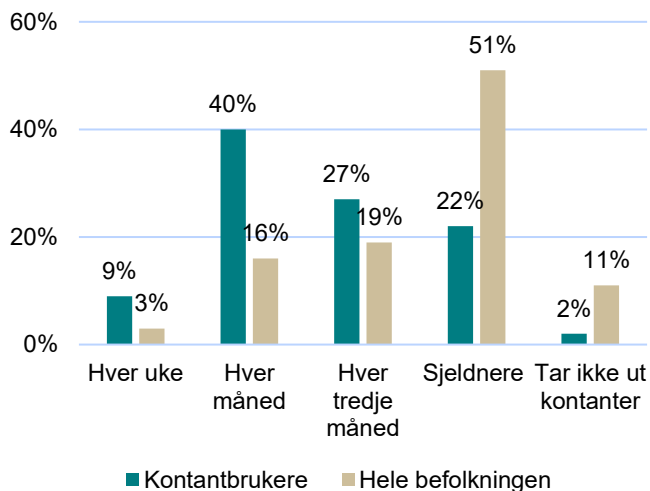

Kilde: Norges Bank

Publikum har oftere behov for å ta ut kontanter enn for å gjøre innskudd. Kontanter tas i hovedsak ut til betalinger, men også for å holdes som reserve. 19 prosent av befolkningen generelt tar ut kontanter månedlig eller oftere, mens 4 prosent setter inn kontanter like hyppig,..

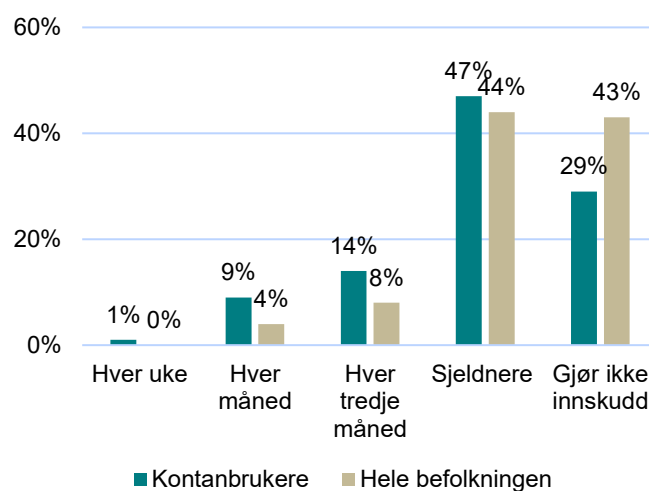
Blant de vi har definert som kontantbrukere er andelene henholdsvis 49 og 10 prosent.

Figur 16a: Hvor ofte tar du ut kontanter?

Kilde: Norges Bank

Figur 16b: Hvor ofte gjør du innskudd av kontanter?

Kilde: Norges Bank

Kontanter til løpende bruk

36 prosent av befolkningen generelt oppgir at de har kontanter til løpende bruk og betalinger. Se figur 17. Gjennomsnittsbeholdningen blant de som har dette er 771 kroner, mens medianverdien er 500 kroner. 61 prosent⁵ svarer at de ikke har kontanter til løpende bruk og betalinger.

En langt større del av kontantbrukerne, 68 prosent, oppgir at de har kontanter til løpende bruk og betalinger. Gjennomsnittsbeholdningen er 1027 kroner, mens medianverdien er 500 kroner.

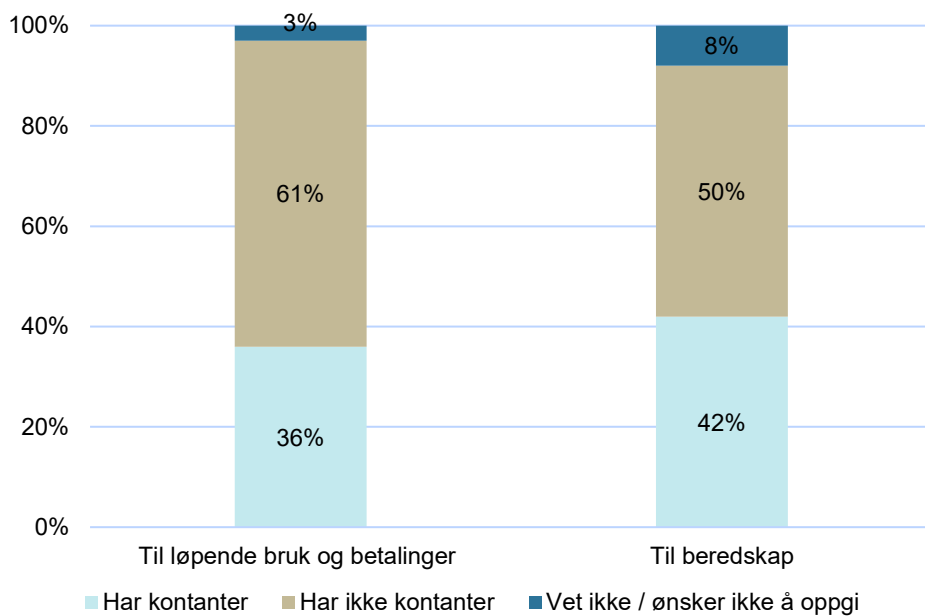
42 prosent av befolkningen generelt oppgir at de har en beholdning av kontanter til beredskapsformål. I gjennomsnitt har disse 4148 kroner, mens medianverdien er 2000 kroner. Blant kontantbrukerne er det 54 prosent som oppgir at de har lagt av kontanter til beredskap. Disse har i gjennomsnitt lagt av 7044 kroner, mens medianverdien er 2500 kroner.

⁵ Disse inkluderer 23 prosent som oppgir at de ikke bruker kontanter. Disse ble ikke spurt om de hadde beholdninger av kontanter til løpende bruk.

Menn holder i gjennomsnitt av dobbelt så mye kontanter for beredskap som kvinner. Dette gjelder både for befolkningen generelt og for de vi har definert som kontantbrukere.

Figur 17: Andeler av befolkningen som har / ikke har kontanter til daglig bruk eller beredskap

Hele befolkningen

Kilde: Norges Bank